

Copertă: *Ionuț Ardeleanu-Paici*
Tehnoredactor: *Rodica Boacă*

© 2015 Editura Paideia
Piața Unirii nr. 1, sector 3
București, România
tel.: 021.316.82.10
e-mail: office@paideia.ro
www.paideia.ro
www.cadourialese.ro

SAȘA CONSTANTINESCU

APA ȘI VIAȚA

**Misterul apei
și credințele românești**

paideia

- Peter Russell: „De la știință la Dumnezeu”,
Editura Elena Francisc, București, 2009
- Sorin Paliga: „Mitologia dacilor”, Editura Meteor
Press, București, 2008
- Allan Combs/Mark Holland: „Sincronicitate”,
Editura Elena Francisc, București, 2008
- Swami Vishnu Devanda: „Puterea minții”,
Editura Antet, București
- Bruce H. Lipton: „Evoluția spontană”, Editura
For You, București, 2010
- Rudolf Steiner: „Ființe spirituale din natură”,
Editura Univers Enciclopedic, București, 2010
- Deepak Chopra: „Sincrodestinul”, Editura
Paralela 45, Pitești, 2013
- Mihai Coman: „Bestiarul mitologic românesc”,
Editura Fundației Culturale Române,
București, 1996
- S. Fl. Marian: „Descânțece populare române”,
Editura Ștefan, București, 2010
- „Dicționar de teosofie, esoterism, metafizică,
masonerie”, Editura Herald, București
- Ervin Laszlo și Jude Currivan: „Cosmos”, Editura
For You, București, 2010

CUPRINS

PARTEA I	7
<i>Înainte vorbire</i>	9
Se întâmplă lucruri ciudate pe drumul către certitudine	11
„Apă aveți, suflet nu aveți”	19
Știința poate astăzi să răspundă la întrebarea „cum se poate face acest lucru?”, dar nu poate ști „de ce se întâmplă așa”	28
„Ochii noștri nu sunt oare acea baltă neexplorată de lumină lichidă pe care Dumnezeu a așezat-o în adâncul nostru?”	33
Gândirea magică sau despre rezolvarea problemelor rezolvate	47
„Universul e coerent. La ce folosește toată această coerență?”	53
„Prieten, sufletul se vindecă cu descânțece...”	60
Note	69
 PARTEA a II-a	 83
1. Geneza, potopul	85
2. Ploaia, piatra, norii	92
3. Seceta	110

4. Zăpada	113
5. Roua	116
6. Curcubeul, cumpenele apelor	120
7. Apa sfințită, izvoare ale tămăduirii	125
8. Apa neîncepută, apa vie, apa moartă ...	129
9. Botezul	135
10. Boboteaza	138
11. Udatul ionilor	140
12. Slobozitul fântânii	141
13. Apa și nunta	142
14. Spălatul capului	143
15. Apa de mort	145
16. Fântâna, căutătorii de apă	150
17. Apa sâmbetei – blajinii, apa duminicii ...	155
18. Solomonarii	160
19. Paparudele	168
20. Caloianul, muma ploii, tatăl soarelui	171
21. Diavolul din apă, știma apelor, sorbul mărilor	174
22. Oamenii din apă, peștii, broasca, vidra	183
23. Iele, Rusalii, sânziene, drăgaice, strigoaice, faraoance	188
24. Farmece și descântece	191
BIBLIOGRAFIE	215

Înainte vorbire

Unii dintre noi, norocoși cu bunici „la țară”, ne-am trezit adesea în copilărie admonestați că risipeam cu inconștientă apa, cel mai adesea adusă, cu efort, de la fântâna cu apă „de cea bună”. Bătrânii rosteau cu această ocazie, liniștit și profetic, vorbe pe care de-abia astăzi începem să le înțelegem: „*O să vină o vreme când veți plăti o cană de apă cu o găleată de aur!*”...

Străbunii românilor, care spuneau „*bea apă din izvorul de unde beau caii*” și „*sapă fântâna acolo unde se adăpostesc păsările de arșiță*”, par să fi intuit că pot coexista de o manieră armonioasă cu ceea ce numim îndeobște „natură”, că prin acțiunile lor implică tot universul și că viața fiecăruia dintre noi este plină de sens. Aplecându-ne cu atenție asupra credințelor populare românești, s-ar putea să ajungem să ne revizuiim concepția despre ce este materia, căci ceea ce sugerează în ultimă instanță aceste credințe este faptul că materia este născută din inefabil și că, astfel, energia emisă de o ființă omenească poate să influențeze vegetale, animale, fenomene naturale sau alte ființe omenești. Și, gândind asupra acestui lucru, s-ar putea să ne dorim să descoperim care este suportul acestui tip de informație, cum și unde

se stochează comportamentele, amintirile, reflexele și cultura noastră, cum putem decodifica acest „inconștient colectiv” pentru a recupera informația. Or, miturile sunt marile repere ale memoriei colective, sunt un cod de comportament alcătuit din metafore, analogii și imagini care exprimă realitatea simbolică și cu ajutorul cărora putem înțelege lumea. Ele au născut obiceiurile locale, a căror eficacitate e dată de capacitatea lor de imitare și de repetare. Este posibil ca pe teritoriul miturilor esențiale ale acestui popor, dintre cele mai bogate de pe întreg teritoriul european, să găsim o cheie – mai puțin convențională, dar ce poate fi convențional într-o asemenea căutare? – de înțelegere a modului cum apa poate stoca și transmite informație. Această căutare este una eclectică, iar drumul dinspre „văzut” către „nevăzut” este unul întortocheat, însă merită să-l parcurgem: dacă vom ajunge să înțelegem cum funcționează gândirea bazată pe ritual, vom ști probabil ce anume conține memoria colectivă și vom avea și alte certitudini în afara aceleia că vom muri curând.

Cartea aceasta s-a născut, mai întâi de toate, din mirare. Mirare în fața unui atât de mare secret precum este capacitatea apei de a înmagazina informație, mirare în fața descoperirii că acest secret se află chiar sub ochii noștri, mirare în fața evidenței că deși toate religiile și culturile lumii vorbesc despre acest lucru pe toate căile și dintotdeauna, doar câțiva savanți au început să cerceteze acest miracol, în timp ce mulțimea „civilizată” continuă să moțăie, halucinată de farsa egocentrismului său.

Această carte nu va schimba probabil nimic din convingerile scepticilor cartezieni, și va adăuga puțin la cultura folclorică a unui grup restrâns de oameni. Dacă însă va ajunge în mâinile unui singur om capabil să citească, cu discernământ, în interiorul acestui mare bazar al iraționalului alcătuit din gesturi magice concretizate în legende, ceremonii, obiceiuri, des-cânțe și ritualuri și să descifreze modul în care apa poate fi folosită ca arhivă informațională pentru omul secolului XXI, autorul și-a împlinit rostul. Altfel spus, cititorul este îndemnat să fie îngăduitor cu inocența abordărilor, mai cu seamă cu privire la aspectele muncii „de laborator”, să accepte că nimeni nu poate da vreun certificat de competență pentru un subiect de o asemenea complexitate, dar să nu se lase amăgit, căci aceasta este o invitație făcută fiecăruia dintre noi de a umbla la acordajul fin al simțurilor sale.

Se întâmplă lucruri ciudate pe drumul către certitudine

În 1996, în Manifestul său – „La Transdisciplinaritate”, filosoful și fizicianul român Basarab Nicolescu (1) scria „*Transdisciplinaritatea depășește domeniul științelor exacte prin dialogul și interacțiunea cu științele umane, printre care arta, fenomenologia transcendențială a conștiinței, transpoezia și experiența interioară transpersonală.*”

Întrucât această lucrare se dorește a fi un semn modest de mulțumire adus unui savant aflat înaintea vremurilor sale, membru al Academiei Române și fizician specializat în teoria particulelor elementare la „Centre National de la Recherche Scientifique”, se cuvine să amintim că transdisciplinaritatea înseamnă înainte de toate „dincolo de disciplină”, „ceea ce traversează disciplinele”, iar miza ei ca metodologie este aceea de a realiza concilierea între știință și conștiință, între spiritualitate și rațiune. În consecință, relația dintre cunoaștere și conștiință ar putea fi astfel reformulată: atunci când cunoașterea ca proces cognitiv atinge un anumit nivel de complexitate, apare conștiința...

Înțelesul pe care Basarab Nicolescu îl dă transdisciplinarității include mobilitate intelectuală și abilitate de a înțelege concepte din mai multe discipline, de a dezvolta atitudini și comportamente mentale specifice unei gândiri tolerante, de respirație largă, întemeiate pe rigoare științifică și spirituală. Transdisciplinaritatea propune gândirii analitice, reduționiste și mecaniciste care a creat „tehnicienii ai cantitativului”, dar și romantismului mistic, o abordare mai subtilă a realității, conform căreia „lumea” înseamnă universul interior al omului, universul său exterior, precum și legătura dintre aceste două universuri. Această „privire dinlăuntru” pare a fi cu atât mai necesară, cu cât lumea către care ne ridicăm ochii nu se lasă înțeleasă doar cu puterile cognitive, limitate, pe care le avem, iar organele noastre de simț nu percep îndeobște transcendentul.

Înainte însă de a ne lansa, cu smerenie, în această călătorie lipsită de hărți și de repere indubitabile, și întru totul conștienți de paradoxul că atunci când vorbești despre apă, vorbești despre conștiință, precum și de faptul că cititorul vestic are nevoie nu de povestirea revelațiilor vreunuia dintre noi, ci de probe, de dovezi și de argumente în condițiile în care nu există nicio dovadă științifică asupra existenței conștiinței, îl vom cita pe C.G. Jung (2), care mărturisește în studiul său „Arhetipurile și inconștientul colectiv”:

„Pe raționalistul iluminist doresc să-l întreb: a condus reducția rațională la o stăpânire benefică a materiei și a spiritului? El îmi va răspunde menționând progresele fizicii și ale medicinei, eliberarea spiritului din letargia medievală și, ca un creștin bine intenționat, mântuirea de frica de demoni. Atunci îl voi întreba în continuare: la ce au condus toate celelalte cuceriri ale culturii? Înflorătorul răspuns se află sub ochii noștri: nu am fost mântuiți de nicio spaimă, căci un coșmar îngrozitor a cuprins lumea. Până acum, rațiunea a eșuat jalnic și tocmai ceea ce toți doreau să evite se produce în înspăimântătoare progrese. Impresionantele succese în domeniul utilului au fost scump plătite și nimeni nu știe dacă omul va putea evita prăpastia spre care se rostogolește vertiginos.” O tehnologie născută din știință vanitoasă, lipsită de orice perspectivă umanistă, riscă să aducă umanitatea în pragul unui nou tip de barbarie. Măsurată doar cu spectrometre, RMN-uri și microscopie de forță moleculară, existența noastră pare că a devenit cât se poate de inconsistentă! Pentru cineva care